

'HELDEN'
OP
HENGSTEN

‘HELDEN’ KEES VAN TILBURG VERHALEN OVER RUITERSTANDBEELDEN OP HENGSTEN

WalburgPers

INHOUD

Ruiterstandbeelden

- Een wonderlijke fascinatie 8
- Boeiend en nog steeds actueel 10
- Saaï, maar noodzakelijk: de definitie van een ruiterstandbeeld 16

Van Marcus Aurelius tot Kim Jong-il

- Gered door een misverstand: Marcus Aurelius 20
- Duizend jaar later in Noord-Italië 27
- Een hoogtepunt: Bartolomeo Colleoni 31
- Een jongen uit Douai: Jean de Boulogne 35
- De erfenis van Giambologna 39
- Het droeve lot van een beeld van de grote Bernini 48
- Het ruiterstandbeeld verovert Europa 51
- Terug naar de klassieken: het neoclassicisme 58
- De Bronzen Ruiter 62
- Het gebeurde bij Gettysburg 68
- De twintigste eeuw: oorlogen, nationalisme en onafhankelijkheid 76

Eeuwig is ook maar betrekkelijk

- Drie kritieke momenten voor een ruiterstandbeeld 82
- Nipte ontsnappingen aan de smeltoven 90
- Verborgene beelden in India 94
- Omgaan met het verleden 99
- Opkomst en teloorgang van het Britse Rijk 103

Tussen droom en daad

- Van idee tot onthulling 110
- De financiering van een beeld 119
- Een praktijkvoorbeeld: de graaf van Horne 123
 - Groot, groter, grootst 128
 - Het paard 133
 - Fameuze beeldhouwers 142
- De duurzaamheid van ruitersandbeelden 150

Waar de beelden te vinden zijn

- Hoeveel, wie en waar 160
- Beelden in Nederland, België en Luxemburg 162
 - Beelden in de rest van de wereld 170
 - Ruitersandbeelden 252

Tot slot

- Wat een ruitersandbeeld bijzonder maakt 276
- De toekomst van het ruitersandbeeld 286

Bijlagen

- Geraadpleegde bronnen 290
- Verantwoording illustraties 292
- Verantwoording auteur 293
 - Over de auteur 294
- Persoonsnamenregister 295

A close-up photograph of a large, weathered bronze sculpture. The sculpture depicts a knight on a horse, with the focus on the intricate details of the armor and the horse's mane. The bronze has a greenish patina. The text "RUITERSTANDBEELDEN" is overlaid in white, bold, sans-serif capital letters across the center of the image.

RUITERSTANDBEELDEN

EEN WONDERLIJKE FASCINATIE

Een zonnige dag op het Rokin in Amsterdam. Ik kijk naar het beeld van koningin Wilhelmina te paard. Het enige ruitersstandbeeld dat onze hoofdstad rijk is. Niet verwonderlijk voor een stad waar burgers vanouds weinig moeten hebben van koningshuizen. Zeker niet als de vorst, in dit geval een vorstin, zichzelf op een voetstuk plaatst.

◀ Wilhelmina van Theresia van der Pant (1972) in Amsterdam.

Ik vraag mij af wat mij nu zo fascineert aan ruitersstandbeelden. Zozeer zelfs dat ik er de halve wereld voor rondreis om ze te bestuderen en vast te leggen. Meestal zijn de beelden bedoeld om iemand te verheerlijken en om te imponeren. Daar heb ik haast per definitie niets mee. Bovendien zijn de afgebeelde ruiters lang niet altijd van die frisse jongens. Dus dat is het niet. En paarden worden wat mij betreft terecht edele dieren genoemd, maar ik heb nog nooit een paard bereden. Dus ook dat is het niet. Maar vanwaar dan wel mijn fascinatie?

Het zijn de verhalen. Verhalen over de geschiedenis van de stad of van het land waar de beelden staan. Over veroveringen, over strijd, over onafhankelijkheid, burgeroorlogen, ideologieën. De beelden staan symbool voor een natie. Roepen emoties op. Al eeuwenlang en nog steeds. Vrijwel ieder ruitersstandbeeld heeft zijn verhaal. Niet alleen over de ruiter, maar ook over de kunstenaar die het beeld maakte en over de ontstaansgeschiedenis van het beeld. Ook de plek waar het beeld is neergezet, vertelt vaak een verhaal. Zoals bijvoorbeeld bij het beeld van Wilhelmina. Niet prominent op een mooi plein, maar op een bescheiden plek bij de rondvaartboten. Heel Hollands. Het ruitersstandbeeld van Wilhelmina is niet gemaakt om te imponeren. Het is een beeld van een jonge vrouw, schrijlings op een paard gezeten. Een mooi beeld dat ons iets vertelt over deze vrouw.

In dit boek een aantal van die verhalen. En wie weet, ik hoop het, dat u na het lezen van al die verhalen, ook een beetje gefascineerd raakt door die beelden. Het geeft de wereld om je heen, als je in een vreemde stad bent, bijvoorbeeld op vakantie, extra dimensie. Ingangen tot de tijden van weleer, een inkijkje in de wederwaardigheden van mensen en naties die ons voorgingen.

Een ding is zeker, en velen hebben het voor u al ervaren, na het lezen van die verhalen zult u voortaan anders naar ruitersstandbeelden kijken.